

Zaciętka *Cheilotoma musciformis* – wymierający relikw stepowej koleopterofauny w Polsce

Cheilotoma musciformis – a disappearing relic of steppe coleopterofauna in Poland

MIŁOSZ A. MAZUR¹, DANIEL KUBISZ², RADOSŁAW ŚCIBIOR³, ŁUKASZ KAJTOCH²

¹ Centrum Studiów nad Bioróżnorodnością
Katedra Biosystematyki
Uniwersytet Opolski
45–052 Opole, ul. Oleska 22
e-mail: milosz@uni.opole.pl

² Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt
Polska Akademia Nauk
31–016 Kraków, ul. Sławkowska 17
e-mail: kubisz@isez.pan.krakow.pl, lukasz.kajtoch@gmail.com

³ Katedra Zoologii, Ekologii Zwierząt i Łowiectwa
Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie
20–950 Lublin, ul. Akademicka 13
e-mail: radoslaw.scibior@up.lublin.pl

Słowa kluczowe: Coleoptera, Chrysomelidae, genetyka populacji, gatunek kserotermiczny, rozmieszczenie, zagrożenia, sparceta *Onobrychis* spp.

Zaciętka *Cheilotoma musciformis* (Coleoptera: Chrysomelidae) jest rzadkim i zagrożonym gatunkiem kserotermicznych środowisk południowej Polski. Krajowe stanowiska są odizolowane od zwartego zasięgu obejmującego stepy Europy Wschodniej i Południowej. Stonka ta jest wymieniona w *Polskiej czerwonej księdze zwierząt* w kategorii EN (zagrożona). Niniejsze opracowanie jest podsumowaniem historycznej i aktualnej wiedzy na temat rozmieszczenia gatunku w Polsce, które w ostatnich 20 latach skurczyło się o około 30%, głównie z uwagi na zanik stanowisk na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej i w Górach Świętokrzyskich. Aktualnie stonka ta występuje jedynie w trzech rejonach kraju, nigdzie jednak nie jest liczna, a część jej stanowisk jest silnie zagrożona. Opublikowane w 2013 roku analizy genetyczne wykazały, że haplotypy zidentyfikowane w polskiej populacji różnią się znacznie od populacji słowackich i ukraińskich, co wskazuje na istnienie odrębnej jednostki ewolucyjnej w Polsce, być może w randze podgatunku. Stosując barcoding DNA roślin żywicielskich określono bazę pokarmową zaciętki i zweryfikowano w tym zakresie wcześniejsze doniesienia literaturowe.